

Delavsko-kmetski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravišтво: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 15. oktobra 1925.

Stev. 37.

Volitve v obrtno sodišče.

Zadnja številka našega lista je pomotoma poročala, da se vršijo volitve v obrtno sodišče za delavce 10. oktobra. Vrše se v nedeljo 18. oktobra od 8. do 13. ure. Vsakdo mora priti sam na volišče in voliti spodaj označeno listo združenih strokovnih organizacij. Ravajte se po navodilih letaka, ki ga je izdal volivni odbor združenih strokovnih organizacij.

Volišča so sledeča: za Ljubljano v Mestnem domu v veliki dvorani; za občine: Moste, Črnuče, Ježica — v Mostah, v šoli; za občine: Vič, Brezovica, Rudnik itd. na Viču v stari šoli; za občine: Dobrunje, D. M. v Polju, Dol, Dolsko — v D. M. v Polju v šoli; za občine: Zg. Šiško, Šmartno in Št. Vid — v Št. Vidu v šoli; za občino Medvode — v Preski.

Pojdite vsi volit, da dobe delavci in nameščenci v obrtnem sodišču take ljudi, ki bodo znali braniti interese delavcev in nameščenecv proti vedno hujšim krivicam delodajalcev! Gre za vse nas, ki delamo.

Zato izvrši v nedeljo 18. oktobra vsakdo svojo dolžnost!

Kandidatna lista za volitve v obrtno sodišče.

Združene strokovne organizacije so postavile za volitve v obrtno sodišče sledečo listo:

Za I. skupino: Veliki obrati.

Prisedniki:

Ivan Ropret, železostregar, Ljubljana
Makso Repše, strojni stavec, Ljubljana
Martin Petrič, mizar, Ljubljana
Franc Vrhovc, zidar, Ljubljana
Peter Kaiser, sedlar, Ljubljana
Maks Klančar, natarak, Ljubljana
Miha Klopčič, sodar, Ljubljana
Janko Cvajnar, papirniški delavec, Medvode-Verje.

Namestniki:

Štefan Jančič, papirniški delavec, Vevče
Janez Selan, livar, Ljubljana
Anton Šušteršič, pivov. del., Ljubljana
Josip Kralj, mazač, Ljubljana.

Prisednika vzklicnega sodišča:

Josip Karu, usnjar, Ljubljana
Franc Krašovec, stroj. stavec, Ljubljana.

Za II. skupino: Mali obrati.

Prisedniki:

Tomaž Kavčič, miz. pomoč., Ljubljana
Ivan Gorjup, čevlj. pomoč., Ljubljana
Rudolf Nič, krojaški pomoč., Ljubljana
Mate Ivčević, brivski pom., Ljubljana
Josip Hibšer, strojni stavec, Ljubljana
Alojz Blatnik, pekovski pom., Ljubljana
Josip Kropar, kleparski pom., Ljubljana
Josip Repar, ključavničar, Ljubljana
Jakob Kohne, knjigovez, Ljubljana
Ivan Marjek, miz. pomočnik, Ljubljana.

Namestniki:

Franc Pinter, črkostavec, Ljubljana
Anton Pančur, kroj. pomoč., Ljubljana
Josip Šuligoj, pek. pomočnik, Ljubljana
Franc Šlosar, miz. pomoč., Ljubljana
Drago Ivanušević, briv. pom., Ljubljana
Josip Čebular, klep. pomoč., Ljubljana.

Prisednika vzklicnega sodišča:

Vinko Strnad, strojni stavec, Ljubljana
Martin Erjavc, železostregar, Ljubljana.

Za III. skupino: Trgovinski obrati.

Prisedniki:

Vlado Pelan, knjigovodja, Ljubljana
Franc Verhunc, skladiščnik, Ljubljana
Franc Skobel, knjigovodja, Ljubljana
Hugon Rojnik, knjigovodja, Ljubljana
Karol Majce, čevlj. mojster, Ljubljana
Alojzij Kopic, delavec, Ljubljana.

Namestniki:

Edvard Pirnat, trg. sotrudnik, Ljubljana
Alojz Brus, sodar, Ljubljana
Anton Kunstelj, čevlj. pom., Ljubljana
Franjo Puncer, poslovođa, Ljubljana.

Prisednika vzklicnega sodišča:

Vinko Zalaznik, revizor, Ljubljana
Srečko Berglez, potnik, Ljubljana.

Za IV. skupino: Razni obrati.

Prisednika:

M. Debelak, inžiner, Ljubljana
Albin Tomc, pisarn. uradnik, Ljubljana.

Namestnika:

Anton Blažek, uradnik, Ljubljana
Ivan Matičič, korektor, Ljubljana.

Prisednika vzklicnega sodišča:

Hinko Pajer, uradnik, Ljubljana
Ivan Hladnik, tehnik, Ljubljana.

Akcijski odbor strok. organizacij

V zadnji številki našega lista je izšla resolucija železničarjev o vprašanju zedinjenja. Ta resolucija pravi med drugim:

„Železničarji obojamo v Sloveniji postavljane nekih akcijskih odborov s strani strokovne komisije in drugih političnih grupacij, katerih delokrog nam ni znan in katerih delovanje vsaka stran po svoje tolmači...“

„Delavsko-kmečki list“ je obljubil, da bo o tem vprašanju izrekel svoje mišljenje. Zato bom pojasnil njegov delokrog in s tem menda tudi odstranil vsako napačno mnenje, ki izvira bodisi iz nevednosti, bodisi iz gotovih tendenc.

Ustanovitev akcijskega odbora.

V Sloveniji so bile lansko leto v juliju razpuščene vse neodvisne strokovne organizacije, dočim so na jugu ohranile svojo legalnost. Zato je šlo tudi strokovno gibanje na drug način v zedinjenje kakor pa v ostalih pokrajinah Jugoslavije. Edino železničarska organizacija dela pri nas izjemo — ker se je posrečilo razredno-zavednim železničarjem, da ohranijo legalnost svoje strokovne zveze. Vsem je znano, pod kakimi pogoji so se združili člani razpuščene Zveze rudarskih delavcev in amsterdamske Slov. unije rudarjev v — enotno Zvezo rudarjev Jugoslavije. Vsem našim sodrugom je znan način zedinjenja kovinarjev, kemičnih, tekstilnih, usnjarskih in živilskih delavcev. Zato o tem ne bom govoril. Poudarjam le to, da so narekovele to pot sledeče okolščine: razpust neodvisnih strokovnih organizacij, brezizglednost za uspešen boj za njihovo legalizacijo in potrebo enotnega delavskega odpora proti vedno brezpravnejšemu položaju celokupnega proletariata. Naša skupina si je zagotovila v vseh združenih strokovnih zvezah spoštovanje in izvajanje sledečih načel: razredni boj, proletarska demokracija in popolna svoboda kritike v enotnem

strokovnem gibanju. To se je tudi v praksi izvajalo.

Izvršilo se je torej zedinjenje po poedinih zvezah, dočim splošnega strokovnega kongresa zedinjenja v Sloveniji še ni bilo. Strokovna komisija je ostala še nadalje v starem sestavu. Na poziv v „Delavsko-kmečkem listu“ so se že izvršili v celi vrsti podružnic občni zbori, ki so tudi izvolili nove odbore proporcionalno po številni moči vsake skupine. Drugod se bo to še izvršilo. Kakor se je začelo zedinjenje od spodaj, tako je torej tudi nadaljevalo — iz tovarn, iz podružnic navzgor. Tu pa je bilo treba rešiti važen problem: vodstva glasila enotnih strokovnih zvez, Strokovne komisije, v katere okrilju niso več samo socialistični delavci.

Tega vprašanja nismo hoteli reševati samo ljubljanski sodrugi okrog „Delavsko-kmečkega lista“, temveč smo sklicali sredi septembra

konferenco levega krila v enotnem strokovnem gibanju.

Na tej konferenci so bili zastopani revolucionarni: rudarji, železničarji, kovinarji, kemični, tekstilni, živilski in usnjarski delavci iz najvažnejših krajev Slovenije, izmed katerih omenjam le nekatere: Ljubljana, Maribor, Trbovlje, Zagorje, Jesenice, Tržič, Litija, Kočevje, Borovnica, Rajhenburg, Velenje, Zabukovca, Krmelj itd., itd.

Zaupniki iz zgoraj omenjenih strok in krajev so po res izčrpani diskusiji sklenili, da se imajo izvesti po vseh podružnicah občni zbori, da je treba iz tovarn in rudnikov privedi neorganizirano množico v enotne strokovne zveze, da je treba pripraviti v Sloveniji splošen strokovni kongres zedinjenja, do tedaj pa da vodi strokovno gibanje akcijski odbor, sestavljen iz treh članov Strokovne komisije in iz treh članov naše skupine. Z naše strani so bili enoglasno izvoljeni ss. Makuc, Sedej in jaz. (Pripominjam, da sem se jaz uklonil za svojo osebo tej izvolitvi le pod enoglasnim sklepom konference.) In ti delegati niso zastopali nikake „politične grupacije, katere delokrog je neznan“, ampak vsi ti delegati so bili sami stari naši izkušeni sodrugi na strokovnem polju.

Naloge akcijskega odbora.

Kakršne naloge je zarisala konferenca temu akcijskemu odboru, so jih sprejeli tudi člani Strokovne komisije. Akcijski odbor se je formiral koncem septembra. Da smo se vsi strinjali v teh nalogah, je razvidno iz samega protokola akcijskega odbora, kjer med drugim beremo:

„Z obstoječim akcijskim odborom je treba pospeševati in v pravilni smeri voditi gibanje za strokovno enotnost, izvesti občne zbornice podružnic, izdelati pravilno stališče enotnih strokovnih organizacij Slovenije za kongres v Beogradu, pripraviti v Sloveniji splošni strokovni kongres, ki naj uredi razmere z ozirom na zedinjenje; voditi tudi pisanje strok. glasila (t. j. „Delavca“) tako, da bo koristilo enotnemu strokovnemu gibanju“, itd. itd.

Ta zapisnik smo podpisali na eni strani: Makuc, Sedej in jaz, na drugi strani pa ss.: Svetek, Golmajer in Uratnik.

Ker sem čul, da krožijo vesti, da smo hoteli mi ublažiti vsako kritično pisanje in s tem vezati si roke, izjavljam, da so take vesti neosnovano zavijanje. Akcijski odbor ima le to nalogo, da pravilno urejuje „Delavca“ in da po možnosti prepreči tudi v ostalih glasilih članke, ki izhajajo iz neinformiranosti. (Dokler ni obstojal akcijski odbor, n. pr. mi nismo bili vedno

Proletarci
vseh dežela
združite se!

pravočasno poučeni o notranjem postopanju poedinih podružnic.) Svobode načelne in pravilne praktične kritike pa ni hotel nikdar akcijski odbor kršiti, najmanj pa mi trije. Akcijski odbor je hotel izdati tudi javen manifest, pa smo mi med tem izstopili iz njega.

In to baš radi takih nastopov, ki so dobili izraza v omenjeni železničarski resoluciji. Ker se je torej akcijski odbor formiral šele koncem septembra meseca, je razumljivo, da on v tem kratkem času treh tednov ni mogel izvršiti vseh nalog. Ali to bo gotovo storil v bodočnosti s podporo razredno zavednega delavstva.

Naj se stvar razčisti, kakor se hoče, eno, mislim, da bo obveljalo: spoštovati je treba osnoven sklep konference naših strokovnih zaupnikov iz cele Slovenije. Biti proti akcijskemu odboru, se pravi: biti proti temu, da pristaši Amsterdama sami vodijo strokovno gibanje brez našega sodelovanja in kontrole, in s tem zavreti pot strokovnega zedinjenja. Biti proti akcijskemu odboru, se pravi: levo proletarsko krilo naj samo plačuje članarino in dela v strokovnih organizacijah, vodijo naj jih pa socialisti!

Akcijski odbor je nujno potreben v današnjem štadiju razvoja strokovnega gibanja v Sloveniji.

Povzdigniti je treba enotnost strokovne organizacije! Napeti je treba vse sile za uresničenje strokovne enotnosti! Brez močnih strokovnih organizacij proletariata ne bo zmagal. Strokovne organizacije morajo zbrati najširše množice proletariata. In mi moramo biti z množicami, pa ne izven njih! Zgodovina je na naši strani. Samo revolucionarno govorjenje brez revolucionarnih dejanj ni nič. Delajmo! Pojdimo v mase! Pojdimo v strokovne organizacije in osvojimo jih! S tem bomo izvršili v današnjem položaju veliko revolucionarno delo!

Štukelj.

Opomba uredništva: Ker obstoje med našimi bralci razna mnenja o strokovni politiki, ki jo baš list zastopa, kakor tudi o splošni politični smernici lista, je sklenilo uredništvo, da začne diskusijo o strokovni kot o splošni politiki „DKL“. To je prvi članek v tej diskusiji.

Kuš.

Klerikalcem postaja neprijetno med delavci. Težko so se izgovarjali že doslej, ko se pa delavcem vedno bolj odpirajo oči in ko delavci na lastni koži občutijo, da SLS vodi protidelavsko politiko, so pa proti svojim članom, ki so si predrznili stavljati svojim voditeljem vprašanja, nastopili kot nastopi gospodar proti svojemu psu, kadar ga nadleguje. Smisel članka: „Potrgajte stari kvas“ v Gosarjevi „Pravici“ je tale: Kuš, ne kužite naših mirnih članov s kritiziranjem. V članku se pritožujejo in grozijo krščansko socialistični voditelji na povelje svojih finančnikov:

„Kdor hodi danes po deželi, zlasti med delavstvom, po shodih in razlagah tamkaj naš sedanjí politični položaj, njegove vzroke in posledice, čuje od različnih strani najrazličnejše ugovore in pomisleke, najrazličnejšo kritiko političnega delovanja vseh strank, ne izvzemši naše SLS.“

Zgodi pa se n. pr., da se ta ali oni strankin pristaš, recimo delavec, ki je pri nas celo strokovno organiziran, oglasi in skuša kritikovati delovanje našega političnega zastopstva. Toda pri tem ne ve

povedati drugega kot nekaj čisto obrabljenih fraz in očitkov, n. pr.: Vi ste vsega krivi, vi niste nič dosegli in tako dalje.

Med našimi papirničarji n. pr. ni nobenega, ki bi takim bedarijam verjel. Pač pa se dobijo taki ljudje med rudarji, kovinarji itd.

Treba je zato, da enkrat čisto jasno in odkrito povemo svojim pristašem, prijateljem in somišljenikom odkrito besedo: Tega, da bi se naši organizirani člani dali begati z najbolj trapastimi lažmi, mora biti enkrat konec.

Kdor je s svojim srcem v taboru socialistov ali komunistov, tisti naj tudi svobodno pojde tja. Čim manj mlačnežev bo pri nas, tem močnejše bodo naše vrste, tudi če bi se številčno še tako skrčile.

To smo hoteli povedati, da bomo enkrat pričeli resno trebiti iz svojih vrst tisto malomarno gnulobo, ki nam kuži še celo prave naše člane.

Ti izvlečki niso zanimivi s stališča presojanja situacije v klerikalni stranki, temveč obeležujejo tudi metodo klerikalne demokracije v organizacijah in stranki. Stranka, kot je klerikalna, v kateri imajo največji vpliv kapitalisti, mora prej ali slej priti v zagato. Na vprašanje: Kako boste glasovali g. poslanci SLS za zvišanje carine kakor zahtevajo kapitalisti, ali za znižanje kar zahtevajo delavci in kmetje? se ne da odgovoriti drugače, kot: kaj te briga.

Delavci, ki so še v klerikalnih organizacijah, kmetje in intelektualni delavci, naj se groženju ne plašijo, temveč še naprej naj pazno zasledujejo — ne samo sladke besede in obljube v časopisu — temveč dejanja SLS in uvideti bodo morali, da stranka lahko zagovarja ali samo buržuazijo ali samo izkoriščane delavce, kmete in nameščence — proletarijat. Voz, zaprežen na obeh straneh (kapitalistični in proletarski), ne bo prišel nikamor, mora obstati na mestu, ali pa če hoče priti do cilja, mora odpreči priprego na eni ali drugi strani. Kapitalisti, tudi v klerikalni stranki SLS so zadovoljni, če ostane vse pri starem, tako kot je dosedaj, ker jim je dobro tako; delavci, kmetje, uradniki, ki pa z današnjim stanjem ne morejo biti zadovoljni, pa morajo zahtevati, da se voz na kapitalistični strani razpreže: kapitalistov in izkoriščanih ena stranka ne more zastopati. Delavci bodo s tako zahtevo pri vodstvu SLS, ki je kapitalistično, naleteli na odpor ali baš ta odpor bo delavcem, kmetom in uradnikom odprl oči, uvideti bodo morali, da so njihovi interesi nasprotni politiki SLS in da je čakanje na boljše čase v klerikalni stranki brezuspešno ter da je edina njihova rešitev v združenju v proletarskih razrednih strokovnih organizacijah in v razredni stranki izkoriščanih.

Radič proti kmetom!

Pucelj in Prepeluh za veleposestnike

Hrvaška seljačka stranka (Radičeva, kateri sta se pridružila v Sloveniji Pucelj in Prepeluh s svojim "Kmetijskim listom") ni pri svoji kapitulaciji odstranila iz svojega naslova samo R (republiko), temveč je pri kupčiji z reakcionarno radikalno stranko postala zaščitnica fevdalcev in veleposestnikov. Iz svojega naslova je HSS vrgla "R", iz svojega programa pa vso gospodarsko in socialno vsebino, ki je Radičevo stranko obeleževala kot kmečko stranko. Veliki pomen Radičevega "spreobrnjenja" in kapitulacije leži, osobito za kmete, ravno v odrekanju Radičeve familije od vseh zahtev siromašnih kmetov, ker s tem je HSS odvrgla s sebe obeležje zastopnika malih ljudi.

Radič in z njimi Pucelj in Prepeluh so prešli v tabor fevdalcev in veleposestnikov. Prvi korak radičevskega ministra za agrarno reformo P. Radiča je bil: preklicanje še onih agrarno-političnih odredb, ki so si jih kmetje že priborili. P. Radič je proglasil "svobodno" pogodbo med veleposestniki in agrarnimi interesi, to je osvobodil je veleposestnike od rekvizicije in jim dal pravico, da svobodno prodajajo zemljo, kakor morejo in znajo. Da veleposestniki to svobodo izkoriščajo za to, da z zemljo spekulirajo in da vsled te svobode siromašni kmetje ne bodo prišli nikdar do zemlje, je jasno. Odkar je P. Radič minister za agrarno reformo, se jemlje kmetom zemlja, pod vladno Radičevo stranko, ki se bori proti velikim bogatašem, se ravno tem bogatašem daje zemlja.

Ta padec Radičeve družine (Pucelj, Prepeluh) je bil neizbežen po sporazumu z vladajočo reakcionarno stranko. Baš to je bil pogoj za sporazum, ki so ga postavili radikali in ki so ga radičevci sprejeli. Brez tega (da bi zapustili agrarne zahteve siromašnih kmetov) bi Pašič ne pristal na delitev oblasti z Radičem.

Radičevci so se odrekli vseh pravic in svobode za hrvaški narod, niti Pašič-Pribičevićev obznanje niso ukinili; sprejeli so nov proračun z vsemi strahovitimi bremenmi za kmete in delavce; kakor so od svoje prejšnje "mirotvorne" politike stopili z obema nogama v krog imperialistov, tako so postali od kmečke stranke, stranka veleposestnikov in fevdalcev. Stranka, ki jemlje kmetom zemljo, nima več pravice imenovati se kmečko.

Siromašni seljaki in kmetje bodo slej ko prej spoznali izdajo vodstva Radičeve stranke v celi njeni ogabnosti in šli bodo v boj preko vsega za zemljo. Zemljo kmetom, ki jo obdelujejo, brez odkupa in odškodnine — to naj bo zahteva, to naj bo parola siromašnih kmetov v bodočih bojih.

Politično zatišje se končuje.

Kdo bo pripuščten h koritom?

"Politično zatišje" imenujejo naši buržuazni časopisi dobo, ko gredo iz Beograda ministri in poslanci na odmor in zabavo, potem ko si je gotova stranka ali več strank v borbi s konkurenti pri ostalih strankah osigurala sigurno mesto pri vladnem koritu. Zmagovalci gredo v kopalnice in zabavalnice uživati dobrote vladne stranke, premaganci pa hrabriti svoje volilce za nove napore v borbi (za korita), ki nastane po "političnem zatišju". Poletno zasedanje parlamenta je končalo z "velikim sporazumom" z RR vladno. Pašič in Radič sta šla s svojimi zvestimi v inozemstvo, iz vlade vrženi Pribičević pa v pusto Liko in skalovito Bosno jesti kruh opozicije. Klerikalci so prirejali konference in shode, poročali in prosili volilce, da jim puste svobodne roke v odločitvi: v vlado ali ne.

To zatišje pa se bliža koncu. Kralj se je povrnil preje v Beograd kakor je bilo prvotno določeno. "Kralj hrvaške seljačke republike" Radič je istotako že v Zagrebu, ministri se vračajo, poslanci se zbirajo, zopet se začne borba med buržuaznimi strankami. Za kaj se borijo meščanske stranke med seboj? Samo za to, kdo bo vladal, samo za to, kdo bo gospodaril z državnimi kasami, z državnimi podjetji in službami. Borijo se za oblast, ne radi oblasti, ampak radi finančnih virov in gospodarskih koncesij, ki so v rokah tistega, ki vlada.

V Sloveniji so dobo "zatišja" izkoristile meščanske stranke za svojo preorientacijo, ki je potrebna, da pridejo v pošten kot kandidati za vlado. Klerikalci so na usta svojega šefa Korošca jasno povedali, da bi radi šli v vlado tudi z radikali in da z avtonomijo ne mislijo tako resno, kakor to veruje slovensko ljudstvo. Korošec pa ni na nobenem shodu povedal "svojemu ljudstvu", kakšne pristanke je dal ministru Radičeviču, ki je potoval v Francijo informirati Pašiča o Koroševih skominah po ministerskem fotelju. Žerjav ima pripravljene dve uniformi, kateri si je sešil v času zatišja. Če bo nastopil v uniformi radikalskega eksponenta v Sloveniji z znakom demokratskega uskoka, ali pa v drugi, za katere barvo se še ni odločil, bodo pokazali naslednji tedni. Gotovo je le, da on s Pribičevićem ne bo več reševal "nacije". Prepeluh-Pucelj radičevci so v neprijetnem položaju. Vladna stranka so v Sloveniji, niso dobili niti še svojih velikih županov in že se giblje in ruši "veliki" sporazum RR, proti kateremu intrigirajo vse druge korita lačne stranke.

16. se začne ples v Beogradu. Oči vseh buržuaznih strank in stranci se ozirajo na belo brado Pašiča, katero ali katere izmed njih si bo izbral. Radič je neprijetna metresa, preveč intimnih tajnosti izbirlja iz zakonskega življenja RR, kar Pašiču seveda ni posebno prav. Zato pa vse opozicionalne stranke od Žerjava do Korošca tako molčijo in tajijo o svojih odnošajih z radikali, ki bodo ostali na vladi in si izbirali

med opozicijo svoje pomagače po mili volji, ker principiellne opozicije pri naših meščanskih strankah ni. Vse se strinjajo v enem glavnem načelu: Dosedanji sistem zatiranja delavcev in kmetov naj se nadaljuje, delavce in kmete treba še naprej izžemati in odirati, da bo buržuazija mogla živeti lepo in brezskrbno. To skupno kapitalistično načelo pa vsaka na svoj način prikriva in maskira. Bomo videli, katera maska se bo Pašiču najbolj dopadla.

Desetletnica internacionalno organiziranega leninizma.

Pred desetimi leti je bila prva zimerwaldska konferenca. Ta desetletnica je prva desetletnica organiziranega leninizma v internacionalnem obsegu. Zimerwaldska levica, katero je vodil Lenin, je predstavljala ono internacionalno organizacijo, katere je utrdila pot današnjemu leninizmu. Zimerwaldska konferenca se je vršila v dobi, ko je bila stvar revolucionarnega proletariata težko kompromitirana z izdajami in prevarami socialdemokratskih voditeljev. Kaj je pravzaprav bila II. internacionala, to se vidi najbolje po tem, ker je centrumška večina v Zimerwaldu predstavljala (seveda razen levice) najbolje, kar je bilo v tej internacionali. Poleg Lenina so bili zbrani v Zimerwaldu tudi Černov, Martov, Ledebour, Axelrod, Modigliani, Grimm in mnogi drugi. Pa če so bili ti gospodje, ki so se nahajali v II. internacionali, najboljši, potem si lahko mislimo, kakšni so bili ostali.

Da vidimo, kakšen duh je vladal pri centrumških na zimerwaldski konferenci, hočemo navesti par stavkov iz govora njihovih predstavnikov. Brizon je dejal: "Jaz ne morem pozabiti, da sem poleg tega, da sem socialist tudi Francoz. Po mojem gledanju in pojmovanju je Francija napadena. Francija je učiteljica revolucije. Jaz nočem podpisati niti ene vrstice, ki bi mogla škodovati Franciji. Ali vseeno jaz kot socialist bom vedno sovažnik vojne. Zato je potreba, da naredo Nemci prvi odločne korake za skrajšanje in prenehanje vojne. Jaz pripadam levi frakciji manjšine v Franciji. V mesecu juniju sem sklenil, da bom kot poslanec vedno glasoval proti vojni pod pogojem, vse to dopusti vojaški položaj Francije."

Modigliani: "Mi smo glasovali za vojne kredite in nismo slabo naredili, ker so to tudi Nemci napravili, kljub temu, da je Nemčija povzročila vojno. Oni so slabo napravili in mi jim oprostimo, ali naj tudi oni nam tega ne predbacivajo."

Ta teorija je jasna. Ona bazira na medsebojni amnestiji. V tem smislu so govorili *Raffin-Dnjcans* in mnogi drugi. In ti so bili, ponavljamo, *boljši elementi II. internacionala*. Danes nadaljuje Komunistična Internacionala delo Zimerwaldske levice. Prva desetletnica je tem potom povzročila, da je proletarska revolucija zmagala samo na prostoru ene šestine zemeljske krogle. A katere plodove bo dala dvajsetletnica, bomo videli čez deset let. Dotedaj bo ena dežela, katere obstoji kot produkt prve desetletnice, napravila vse mogoče za zmago v ostalih deželah.

Meščanska Evropa se mora pretvoriti v proletarsko Evropo.

(Iz 33. št. Radničke Borbe.)

Klerikalci razbijači ujedinenja strok. organizacij.

Delavci se še dobro spominjajo konference zaupnikov, ki jo je letos sklicala SLS v Mariboru. Konferenca se je bavila z vsemi političnimi vprašanji ter določila smernice za bodoče delo SLS. Posebno pažnjo je pa posvečala vprašanju krščanskega socializma in strokovnim organizacijam. Kdor je pazno zasledoval konferenco, je videl, da se SLS trudi z vso silo, da mase delavskega razreda odvede od prave razredne poti, ki bi delavski razred privedla do boljših gospodarskih in socialnih razmer. Konferenca klerikalnih zaupnikov

je določila smernice krščanskega socializma strokovnih organizacij ter ugotovila, da je rešitev delavskega razreda le mogoča v sodelovanju s kapitalizmom, in nastopila proti razrednemu boju. Potreba združitve delavstva v strokovnih organizacijah je dospela tudi v krščanske delavske vrste ter postaja nevarnost, da omaja stališče SLS med delavstvom na deželi. Vsak zaveden delavec je že naprej uvideval, da bo SLS kot zastopnica kapitalistov in veleposestnikov zastavila vse sile, da prepreči zedinjenje delavstva v enotne strokovne organizacije. Samo po sebi je umevno, da je vodstvo Jugoslovanske strokovne zveze po navodilih SLS nastopilo proti vodstvu in članom Prometne zveze, ki se je na konferenci železničarskih strokovnih organizacij v Ljubljani izjavila za enotnost strokovnih organizacij in za razredni boj.

Posledica te izjave je bila, da je JSZ poskušala na vse mogoče načine, da prepreči, da ne bi člani Prometne zveze dobivali Organiziranega železničarja namesto Pravice, ker se je zavedala, da jih bo ta list še bolj vzpodbudil in bodo še bolj uvideli potrebo enotne železničarske strokovne organizacije. Ko je pa JSZ uvidela, da ji ne bo uspelo preprečiti zedinjenja, je na čelstvo JSZ pooblastilo svojega podpredsednika Žumerja, da skliče izredni občni zbor Prometne zveze v nedeljo dne 27. septembra t. l. Vodstvo PZ in člani so nastopili proti občnemu zboru in so izjavili, da bodo po železničarskem kongresu likvidirali, oziroma razpustili PZ ter pozvali svoje članstvo, da kompaktno stopi v ujedinjeno železničarsko strokovno organizacijo in se oni tega izrednega občnega zbora, ki ga sklicuje vodstvo JSZ, ne udeležijo. Vodstvo JSZ uvidevši to, da bi po tem držanju bil na izrednem občnem zboru PZ najbrže sam podnačelnik Žumer, je enostavno dirigiralo iz vseh krajev člane politične organizacije SLS na ta občni zbor, da na zunaj zmanevrira in dokaže, da se članstvo ne strinja z vodstvom PZ in da je proti ujedinenju. Ta manever SLS ni uspel — železničarji, včlanjeni v PZ, zavedajoč se, kaj pomeni enotna železničarska strokovna organizacija, se temu pozivu niso odzvali. Na občni zbor je prišlo iz Ljubljane, Maribora, Kočevja in Jesenic samo osem dirigiranih članov SLS in ti so sklenili (to bi morala Pravica kot glasilo krščansko-socialnega delavstva povedati, ako se hoče imenovati *Pravica* in ne *Laž*), da PZ kot strokovna organizacija krščansko-socialističnih železničarjev ostane, da se sedež PZ (ker v Ljubljani ni članov) premesti v Maribor, da članarina JSZ ostane ista kot doslej, da je obvezen list PZ Pravica. Po poteku občnega zbora sodeč, ugotavlja Pravica, — da je PZ krenila na pot svežega razmaha, procvita itd. Mi pa ne samo da ugotovimo, nego smo popolnoma prepričani, da so železničarji obrnili hrbet JSZ in njihovim nasprotnikom delavskega razreda, ki se z vsemi sredstvi trudijo, da bi še nadalje držali delavstvo razdvojeno. Pot razrednega boja je, ki vodi k poboljšanju položaja delavskega razreda. Pot v enotne strokovne organizacije, ki se bore proti izkoriščanju delavskega razreda, za boljšo socialno zakonodajo, za starostno zavarovanje, za svobodo zborovanja, združevanja in tiska ter za končno osvoboditev delavskega razreda izpod kapitalističnega jarma.

Razkrinkani razbijači strokov. pokreta.

Zaključena Leskoškova zakulisna igra. Kakor je znano, je Leskošek sklical konferenco Splošnega Delavskega Saveza Jugoslavije v Celju dne 20. septembra t. l. v svoje osebne namene, ker mu ni ugajalo, da ga je naša centrala prestavila iz Celja v Zagreb. Iz centrale se je vrnil in je vse podružnice obiskal ter širil, da ni nič našel v redu v centrali Občeg radniškega saveza, da računi niso v redu, da ves denar potrošijo.

Ko smo mi to vse slišali, smo bili jako nezadovoljni z našo centralo, katere se nahaja v Zagrebu. Sklenili smo, akoravno smo prejeli od centrale prepoved, da se ni treba udeležiti te protistatutarne kon-

ference, katero je sklical Leskošek brez vednosti Saveza, da se konference udeležimo. Mi v zagorski podružnici smo sestavili tozadevno resolucijo, da ne pripoznamo konference, pač pa da naj bo to zaupniški sestanek, na katerem se naj izvoli komisija, da gre na lice mesta in da se prepriča o faktu stanju zadeve. Na tej antistatutarni konferenci je bila naša resolucija tudi sprejeta. Nato so bili predlagani in izvoljeni v komisijo sledeči sodrugi: Franc Kosmus iz Zagorja, Valentin Vuk iz Tržiča in Ivan Vrhovšek iz Zidanegamosta. Sklenilo se je, da gre komisija v Zagreb in da pregleda vse knjige in račune.

Bili smo v Zagrebu ter smo ugotovili in potrdili sledeče:

Zapisnik

spisan v uradu zvezne uprave Občeg Radničkog Saveza Jugoslavije (ORSJ) v Zagrebu dne 27. septembra 1925.

Predmet: Kontrola knjigovodstva oblastnega sekretariata ORSJ za Slovenijo po sodrugih Francu Kosmusu, V. Vuku in Ivanu Vrhovšku vsled sporazuma, sklenjenega 20. septembra 1925 v Celju.

Omenjeni sodrugi so pregledali danes vse račune oblastnega sekretariata ORSJ za Slovenijo v prisotnosti sodrugov Gojšine, Krsnika, Bekerja in Holenčeka.

Po končanem pregledu podpisujejo slovenski sodrugi izjavo za javnost, da so račune našli v redu in jih odobrili z ednim pristavkom, da se v bodoče vsi računi k teži ORSJ tičejo se Slovenije podrobno specificirajo tako, da se zamorejo pregledati oziroma prekontrolirati. Ravnotako ima sodrug Haramina naknadno specificirati potni račun z dne 9. januarja 1925 v znesku Din 4000 za 22 dnevno potovanje.

Isti sodrugi so ugotovili, da obstajajo v Zagrebu štiri sekcije ORSJ in da so plače nameščencev z ozirom na njih višino upravičene. Vzeli so tudi na znanje, da sta iz saveznih sredstev plačana le sodruga Haramina in Ljuba Kalan, dočim je s. blagajnik za izreden trud pri blagajniškem poslovanju saveza le honoriran s 400 Din mesečno.

Kar se pa tiče saveznega inventarja, sodrugi pripomnijo, da Leskošek razširja vesti, da obstaja nevarnost, da bo sodrug Haramina proglasil na kongresu ves savezni inventar za svojo osebno last.

Savezni funkcionarji na to danes izjavljajo, da trditve Leskoškega ne obstoja in da je Savez lastnik inventarja, ki je na zadnjem kongresu popisani in je njegovo vrednost kongres vzel na znanje. Sodrugi Haramina nima v inventarju Saveza nobene osebne lastnine, ravnotako imetje ne pripada nikomur, razen Savezu samemu. Ves inventar, ki se nahaja v prostorih saveznega sekretariata v Zagrebu je last Saveza. V najkrajšem času se bo poslalo vsem podružnicam Saveza v Sloveniji seznam inventarja z označbo vrednosti. Slovenski sodrugi obenem obsojajo zakulisno in nepravilno delo Leskoškega, ker se na ta način ne jačajo delavske organizacije, temveč se dela razdor, ki ruši moč pokreta.

Podpisani, ki smo se dne 29. septembra t. l. sporazumeli v Celju s predsednikom ORSJ s. V. Haramina, tajnikom istega Saveza s. Bekerjem in tajnikom Strokovne komisije v Ljubljani s. J. Golmajerjem, pregledali smo danes v Zagrebu v tajništvu ORSJ vse račune tega Saveza, tičejo se oblastnega sekretariata ORSJ za Slovenijo, od dneva ujedinjenja oziroma konference ujedinjenja v Zidanemostu od 25. oktobra 1924, katerega dne je sklenjena likvidacija Osrednjeg društva kemičnih delavcev za Slovenijo in Splošne delavske Unije za Slovenijo in njuna spojitve z ORSJ, in izjavljamo, da smo na podlagi blagajniških knjig in originalnih blagajniških pobotnic pregledali vse račune tičejo se omenjenega sekretariata in ugotovili, da je izveček računa iz saveznega knjigovodstva, ki je bil priložen oni okrožnici Saveza, ki je izšla proti pozivu A. Leskoškega za oblastno konferenco ORSJ v Celju za 20. t. m. Prepričali smo se, da je ORSJ v omenjeni okrožnici naznačen deficit v Sloveniji resnično imel in da se s požrtvovalnostjo ORSJ v najnovejšem času položaj v Sloveniji popravlja tako, da bo v doglednem času ta deficit popolnoma krit, če bo delo tako napredovalo, kot zadnja dva meseca.

Vsled tega so neresnične trditve A. Leskoškega, da računi savezne uprave ORSJ niso v redu. Nasprotno smo se z izvedeno kontrolo prepričali, da ORSJ dobro gospodari, da premišljeno in razumno razpolaga s saveznim imetjem in da premoženje, ki je nastalo iz prispevkov članov ORSJ — v redu čuva.

Končno smo se prepričali, da je izvedeno ujedinjenje bivših slovenskih pokrajinskih organizacij z ORSJ zdrava podlaga za veliki napredek te delavske strokovne organizacije in da je dolžnost vseh zaveznih tovarniških delavcev Slovenije, da vložijo vse svoje moči za zgradbo in jačanje ORSJ v Sloveniji.

V Zagrebu, dne 27. septembra 1925. Funkcionarji Saveza: Beker l. r., Spiro Gojšina l. r., Krsnik l. r. Kontrola: Kosmus Franc l. r., Vuk V. l. r., Vrhovšek Ivan l. r.

Sodrugi, apeliram na vse člane Splošne delavske zveze v Sloveniji, da ne boste šli na lim raznim ljudem, kateri hočejo v svoje osebne ali politične namene naš strokovni pokret na ta ali oni način razbiti, odvrnite take elemente, ker ti nam škodujejo in slabijo naše vrste. Sodrugi, povemo pa tudi tem elementom, da so tisti časi že minili, ko so lahko strokovne organizacije razdvojili.

Mi tudi dobro vemo, da smo sami veliko krivi, da se dogajajo take nečedne stvari, to pa zaradi tega, ker smo preveč zaupljivi napram našim predstavnikom, ker mi gremo le preveč na njihove lepe besede, ne kontroliramo pa njihovih dejanj.

Zatorej, sodrugi, zahtevajmo kontrolo in odpravili bomo vse take in enake nedostatke.

Kličem: naj živi ujedinjenje na strokovnem polju, proč s špekulanti in razbijači strokovnega pokreta.

Franc Kosmus,
steklar v Zagorju.

Češki učenjak o sovjetski Rusiji

Prof. Zdeněk Nejedlý se je udeležil proslave 200letnice ruske akademije znanosti in je napisal sledeči sestanek o današnji Rusiji po svojem povratku v Prago v „Prager Presse“ dne 17. septembra 1925, št. 265.

„Pravkar sem se vrnil s slavnosti ruske akademije znanosti v Leningradu in Moskvi. V Rusiji nisem bil prvič. Bil sem tam že pred 25 leti pol leta iz znanstvenih ozir. Zato pa sedanjí moji vtisi niso nič manjši. Rusija je bila in je svet zase, da mora napraviti na pazljivega opazovalca globok vtis. Spominjam na besede Masarykove, da ga nič na svetu ni bolj iznenadilo kakor Rusija. Zapad, tudi veliki zapad — Pariz, London, Ameriko — si lahko konkretno predstavljajo in če prideš tja, ga najdeš res takega kakor si ga bil predstavljal. Rusije pa si ne moreš predstavljati, Rusijo moraš videti. Tako piše Masaryk v predgovoru svoje knjige „Rusija in Evropa“ in to sem čutil tudi jaz že na svojem prvem potovanju po sovjetski Rusiji, kajti tudi sovjetska Rusija je ostala Rusija. To je bil moj prvi občutek, ko sem prestopil prag Moskve, in priznati moram, da je bil to zame vesel občutek, kajti ruska kultura je prepomemben činitelj v kulturi človeštva, da je ne bi cenili, četudi se mi, otroci neke druge kulture, ne strinjamo ž njo v vsem.

Danes hodimo v Rusijo, da iščemo novo Rusijo, nov svet, plodove revolucije, novo življenje. Tudi o tem veljajo Masarykove besede. Tudi tukaj lahko rečemo, da si zapadno demokracijo lahko predstavljamo po svojih pojmi, četudi je ne čutimo, kar pa je nova Rusija, moramo videti. Jaz sem se zanimal predvsem za kulturne zadeve in spoznati sem hotel rusko znanstveno in umetniško življenje, gledališče, galerije, knjižnice in muzeje. V socialnem oziru me je zanimalo življenje današnjega ruskega človeka, njegova duševna struktura, politično pa me je zanimalo razmerje današnje Rusije do Čehov. Upam, da bom o vseh teh rečeh lahko poučno in koristno poročal. Naše zveze z Rusijo so bile pretrgane že leta 1914. Kar se je od takrat naprej zgodilo, tega ni več. Zato moramo vse to dohiteti, kajti napredek Rusije je na vseh poljih, ki so me zanimala, ogromen. Za enkrat pa se hočem omejiti le na nekaj splošnih opazk in to za one, ki se za sovjetsko Rusijo zanimajo in jo žele obiskati.

Na zunaj je življenje v Rusiji ne le urejeno, ampak vzorno urejeno. Takoj na meji prestopimo v one lepe, velike, zaradi svoje udobnosti svetovnoznane ruske železniške vozove. Red povsod. Vlaki vozijo točno na minuto, česar

prej v Rusiji ni bilo. Tako je tudi po prihodu v mesto, v hotelih in v vseh podjetjih. Pošta posluje izredno precizno (brzjavke iz Leningrada in Moskve so prišle v treh urah na praški naslov). Gledališke predstave se pričenjajo točno na minuto, na cestni železnici vlada pri izstopanju in vstopanju največji red (naše prerivanje je v Rusiji prepovedano). Tudi svoboda kretanja je danes v Rusiji popolna in nemejena, pripovedujejo sicer, da vodijo razne delegacije, ki prihajajo v Rusijo, po dobro preračunanem načrtu samo na določene kraje, da vidijo in slišijo le to, kar dovoljuje sovjetska vlada. Z nami je bilo drugače. Mi smo se v Leningradu in v Moskvi gibali popolnoma svobodno. V Leningradu so nam dali celo stalne karte za cestno železnico, da smo se lahko vozili tudi v okolico, kamor smo hoteli. Jaz sem se svoje svobode prav izdatno poslužil. Bilo je torej le od mene odvisno, kaj sem hotel videti in kar sem videl. Obiskal sem tudi privatne hiše in rodbine, bil sem v družbi umetnikov in v znanstvenih zavodih, v dijaških organizacijah itd. in povsod sem brez ovinkov ljudi izpraševal o vsem in sem opazoval in motril, kar sem hotel. Kjub temu, da je bilo znano, da je večina gostov iz tujine zelo malo naklonjena boljševikom, so se smeli vsi popolnoma svobodno gibati in obiskovati, kar so hoteli. Današnja Rusija se da torej resno počuvati in če komu kažejo kake „Potemkinove vasi“, je dotičnik sam kriv, da nič drugega ne vidi.

Kulturno življenje v današnji Rusiji je silno napredovalo. Strašna leta državljanske vojne, bede in lakote so minila in današnja Rusija živi vse drugače. Trpljenje pa ni izginilo brez sledov. Ruski človek je danes očiščen. Kdor je poznal rusko življenje, malomarnost in brezbriznost pred vojno, je presenečen nad današnjo inteligenco. To sem opazil zlasti med umetniki, pa tudi med znanstveniki. Vse zunanosti so se od njih odlupile in v njih se je vzbudila resnost. Oni ne tožijo nad svojim trpljenjem. Bilo je strašno, oni pa so si svesti svojega preroda. Tako so mi zatrjevali vsi, umetniki in znanstveniki, ki pa niso vsi boljševiki. Oni so celo ponosni na svoj prerod, kakor da imajo že nekaj za seboj, kar druge še čaka. Sedaj so se lotili dela in tudi res delajo. Na vseučiliščih, v znanstvenih zavodih, povsod vidimo plodove nove dobe. Presenetljiv je pogled na današnje muzeje in galerije. Tu nas Rusija visoko nadkriljuje.

A tudi sicer so pogoji za kulturni razvoj v današnji Rusiji izvrstni. Ruska akademija dobiva od vlade dva milijona rubljev letne podpore (okoli 60 milijonov naših dinarjev). Zavodi akademije zato krasno uspevajo. In kar je najlepše, današnja ruska znanost in umetnost je res narodna in popularna. To se je posebno lepo videlo na slavnosti akademije. Sovjetska vlada je proglasila slavnost za narodni praznik „znanosti in dela“. Še bolj jasno pa se je videlo to med ljudstvom. Mi smo bili gostje ljudstva in vsak se je potrudil dati, kar je zmogel. Povsod so nas pozdravljali in se z nami veselili, kjerkoli smo se pokazali, in najbolj presenečeni so bili tisti, ki so najmanj pričakovali.“

Šivilje, organizirajte se!

Za usodo deklet se danes malokdo zanima, dasiravno tvorijo precejšen del delavskega razreda, posebno v mestih, kjer opravljajo svoja hlapčevska dela po nesramno nizkih cenah. Vrhutega jim je odvzeta vsaka svoboda, vsako samostojno prepričanje, prenašati in pretrpeti pa morajo vse, kar jih doleti od strani svojih predpostavljanih. Poklic, kakor šivilje, vezilje, krojaške pomočnice itd. . . . je danes najbolj omalovaževan in brezpraven. Kakšne so v tem slučaju razmere v Ljubljani, naj vam na kratko očrtam.

Gospodična M. Š., mojstrovka in predsednica krojaške zadrage šivilj, je na nekem sestanku omenjene zadrage stavila predlog, naj se odslej naprej vajeniška doba šivilj podaljša od 2 1/2

na 3 leta. Takse za izkušnje naj se povišajo. Na omenjenem sestanku je tudi predlagala, da se uvede deseturni delavnik, čemur so pač njene sovrstnice nasprotovale, namesto tega pa so odpravile sedanjí osemurni delavnik in šivilje delajo sedaj še po devet ur na dan. Kam privede vse to, če se bo tako stopnjevalo?

Plače so naravnost mizerne. Po izužitvi ima šivilja plače komaj Din 70 na teden; po 2—3 letni praksi dobi šele 200—250 Din. Če pomočnica pokvari kakšno delo, mora vse to popraviti na svoj račun. Koliko naj potem ostane pomočnici za vsakdanje potrebe?

Proti neki osebi se je tudi zgoraj omenjena gđ. M. Š. izrazila, da bo ukinila čezurno plačo vajenkam. Vajenke morajo tudi same plačevati šolnino, dasiravno je po vseh predpisih to dolžnost mojstrovke.

V takem obupnem položaju se nahajajo danes šivilje. Ostalim v to stroko spadajočim delavkam se ne godi nič boljše.

Ali ne izprevidite trpinčene in goljufane sužnje, da bi se dalo temu od pomoči le, če bi se organizirale in nastopile skupno proti svojim izkoriščevalcem?

Saj so še ljudje, ki vam bodo šli v tem oziru radi na roko. Samo odprejo naj se vam oči, da boste izpregledale in spoznale, da ste tudi ve ljudje in imate vse isto pravico do življenja kakor vaše „usmiljene in človekoljubne“ mojstrovke.

Volitve v bolniško blagajno

in okrožnica ravnatelja državne železnice Borkota.

12. m. m. so se vršile volitve v železničarsko bolniško blagajno; to so bile prve volitve v bolniško blagajno v državi od prevrata sem. Volilni boj je bil zelo živahen, železničarji so se zavedali, da je prišel dan obračuna z imenovano upravo bolniške blagajne. Tik pred volitvami je izdal ravnatelj gosp. Borko posebne vrste okrožnico, ki je dosegla višek vseh okrožnic, kar jih sploh pomnijo železničarji. V okrožnici kar mrgoli raznih besed, kakor: razorno delo, prozorni nameni, hujskanje, potvarjanje resnice, demagoške fraze, slepo orodje, mračni nameni, brezvestnost gotovih elementov itd. itd. G. ravnatelj Borko imenuje neverjetno drznost nekaterih neodgovornih elementov, ki nastopajo na shodih proti združenim železničarskim organizacijam in njih glasilu, osobito pa proti 13. in 17. številki Organiziranega železničarja. G. Borko pa v okrožnici ne omenja, kaj je dalo povod železničarjem, da so nastopili proti upravi državne železnice, ne pove, da je hotel on ovirati zedinjenje železničarjev in ni uvaževal upravičene zahteve železničarjev, nego je začel boj proti pravovarstveni in strokovni železničarski organizaciji, ter nastopil s premeščenjem in preganjanjem njenih funkcionarjev. Višek vsega pa je okrožnica, ki govori o — očetovski ljubezni do železničarjev. Takih gospodov se železničarji spominjajo samo iz dobe avstrijske vlade Badenija, Tisza in za časa Kuhenhedervarija. Ali ni to nesramna predrznost in podlost govoriti o interesu železničarjev, ob enem pa nastopati z okrožnico proti združenim železničarskim organizacijam in preganjati njene funkcionarje? G. ravnatelj, ali veste, kaj določa ustava in zakon o zaščiti delavcev, ali ni to nasilno postopanje in kršitev koalicijske svobode, t. j. svobode zborovanja in združevanja? V vaših ustah je polno demokracije in kaj izvajate v praksi? Da, g. ravnatelj Borko, ko so železničarji zahtevali skromne v zakonu zajamčene pravice, ste vi dejali, da imate močno roko in boste udari. Organizacija je pa odgovorila, da bo vsak udarec parirala s protiudarcom. To vas je spravilo iz ravnovesja; sprijazniti se bodele morali z mislijo, da so železničarji tudi ljudje in da zanje tudi obstajajo gotove pravice, ki jih pa vi nočete uvaževati. Da, g. Borko, gotovo v trenutku, ko preganjate aktivne železničarje, bodo zanje nastopili ljudje iz vrst neaktivnega osebja, bodo lahko veliko koristili, to je, kar vas boli, tam

omaga vaša roka. Delavstvo se pa zaveda, da vas je v živo zadelo, ker se penite od jeze. Ali ni prozorno, da izdate okrožnico tik pred volitvami v bolniško blagajno z zavestjo, da bo to vplivalo na volitve. Toda vaša okrožnica je dossegla ravno nasprotno. Železničarji so šli z vso silo v boj za listo, ki so jo predlagale združene železničarske organizacije. Od 13.000 železničarjev se je volitev udeležilo 11.535 in je že mesec dni od tega dne in še sedaj ni znan rezultat volitev. Kako to? To zavlačevanje od strani uprave ne vzbuja upravičen sum samo med železničarji, nego tudi med vsem delavstvom Slovenije, da hoče železniška uprava zmanevirati in sfabricirati svojo večino. Po dose-danjih poročilih, ki so pa sicer neoficielni, je prva komisija ugotovila, da je lista združenih organizacij dobila nad 8000 glasov, druga je ugotovila nad 7000 glasov, potem je bil pozvan stari imenovani odbor uprave bolniške blagajne, ta je štel dva dni in odšel; govori se, da je ta že ugotovil samo nad 6000 glasov. Koliko bo še takih odštevajnih komisij, se še ne ve, in končno

bo prišel g. Polc, in koliko glasov bo do tja ostalo, se bo šele videlo. Ne, gospodje, nikar ne mislite, da bodele mogli uganjati burke z volitvami v bolniško blagajno! Gospodje pri upravi državne železnice z g. Borkotom na čelu se zelo motijo ako mislijo, da bodo po svoje zmanevirali rezultat teh volitev! Ne samo železničarji, nego vso delavstvo gleda na to čudno postopanje uprave državne železnice in na izid teh volitev. Opozarjamo vas, gospodje, da bo delavstvo z vami temeljito obračunalo, ako se dokaže vaše enostransko postopanje; zato vas svarimo, da ne izzivate delavstvo.

Zahtevamo, da takoj objavite rezultat volitev v bolniško blagajno.

Op. uredništva: „Jutro“ z dne 4. oktobra je objavilo neoficielen rezultat omenjenih volitev. UJNZ je po tem poročilu dobilo 4723 glasov, „Združeni neodvisni, socialisti in klerikalci“ (tako „Jutro“ imenuje ujedinjeno organizacijo) pa 6363. — Izkazalo se še bo, ali je ta rezultat volitev pravilen ali ne. Mi mislimo, da je skrutinij štel kot Pašič: „Volitve so politika ne matematika.“

Domače vesti.

V četrtek 15. t. m. se vrši v veliki dvorani Mestnega doma ob 7. uri zvečer predavanje o „francoski revoluciji in pariški komuni“. Predaval bo s. R. Golouh od „Delavske Akademije“. Sodrugi in sodružice, pridite na predavanje!

Začasna delavska zbornica za Slovenijo

je imela v nedeljo 4. oktobra sejo upravnega odbora, na kateri se je sklenilo predlagati ministru za socialno politiko, da razpiše volitve za delavsko zbornico. Če bo minister predlogu tudi ugodil, še ni gotovo; korak naprej pa smo le, ker doslej so se od Žerjava imenovani člani delavske zbornice tudi sami branili in upirali volitvam, ker so se v delavski zbornici dobro počutili. Če bi minister volitev ne razpisal, bodo morale strokovne organizacije vzeti stvar v roke in energično zahtevati razpis volitev. V organizacijah in tudi med organiziranimi delavci je treba že sedaj pričeti z razlaganjem pomena in važnosti te institucije, ki ne sme priti v roke nerazrednim elementom.

Vodstvo delavske zbornice bi samo moralo gledati na to, da obvešča delavstvo o svojem delu in jih zainteresira za to institucijo. Če ne more drugega, vsaj redakcijam delavskih listov naj sporoča o sklepih svojih sej in konferenc, da morejo obvestiti svoje čitatelje.

Upravni odbor začasne delavske zbornice je izdal tiskano „Poročilo“ o svojem delu za leta 1922—1925, o katerem bomo prihodnjič pričeli prinašati daljši referat.

Razredno-zavedno delavstvo mora iti samostojno v volitve in ne sme sklepati nobene kompromisne liste z demokrati in klerikalci, kakor hočejo to nekateri Korunovski socialisti. Združene strokovne organizacije morajo rešiti delavsko zbornico odvisnosti od vlade in demokratov in delavstvo si mora v boju priboriti to delavsko institucijo. Le tedaj bo delavska zbornica odgovarjala svojemu namenu. Š.

Dr. Ivan Šušteršič.

V petek so v Ljubljani pokopali dr. Iv. Šušteršiča, dolgoletnega voditelja SLS in deželnega kranjskega poglavarja v času najhujše ofenzive avstrijskega imperializma na nemške narodnosti. Šušteršič je bil zastopnik buržuazije in konservativne višje duhovščine v SLS. Kot tak je bil tipičen reakcionar v socialnem kot v nacionalnem in političnem oziru. Svojo politiko je nalanjal na nemški monarhistični Dunaj in na fevdalno gospodo Avstro-Ogrske. Do zadnjega se je boril za ohranitev avstro-ogrske monarhije, ki je slonela na zatiranju nemških, zlasti slovanskih narodnosti. SLS je pod vodstvom dr. Šušteršiča podpirala avstro-nemški imperijalizem proti nacionalnemu osvobodilnemu boju Jugoslovancev in je zlasti po sarajevskem atentatu pokazala svoje reakcionarno lice — za dunajski cesarski dvor in proti nacionalnemu osvobodjenju jugoslovanskih narodov. Med vojno je SLS pod vodstvom Šušteršiča podpirala z vso silo nemški imperijalizem in habsburško dinastijo.

Dr. Šušteršič je padel obenem z razsulum avstro-ogrske monarhije in je ob nacionalnem prevratu pobegnil v Švico in

se kasneje naselil v Avstriji, odkoder se je zopet vrnil v Jugoslavijo kot ognjevit pristaš monarhističnega Beograda in radikalne stranke — predstaviteljice nadvlade srbske buržuazije in monarhije nad srbskimi narodnostmi. Zato je dr. Šušteršič tudi s tem programom propadel in v petek legel v grob kot pripadnik buržuazije, propadajočega fevdalizma, monarhizma in nacionalnega ter razrednega zatiranja. Kot takega ga je tudi slovenska reakcionarna gospoda enodušno proslavila na njegovi poslednji poti. In tudi SLS ga je ob njegovi smrti zopet priznala za svojega — prav v času, ko zahteva višji klerus in buržuazno krilo v SLS, da zaplove ona v sporazum z radikali, to je v objem s politično in socialno reakcijo. Š.

Delavski sport.

V nedeljo dne 27. sept. t. l. so se v Ljubljani pričela prvenstvena tekmovanja med klubi LNP. Prijetno nas je iznenadil nastop SK Svobode, katero smo skoraj po enoletnem molku — misleč že, da ne eksistira več — zopet videli na zelenem polju. Prsa so se nam izbočila, ko smo slišali krepki trikratni Zdravo! iz mladih delavskih sportnih grl. Žalibog reprezentira v Ljubljani delavski sport samo še SK Svoboda in še o tej smo zelo malo slišali. Res žalostno dejstvo, da sportne organizacije, katere so tudi na zunaj delavske, ne morejo obstati, delavci-sportniki pa — kot so v delavnicah izkoriščani od kapitala — ravnotako jih izkoriščajo meščanski klubi. Če pogledamo moštva ljubljanskih meščanskih klubov, moramo s trpkostjo konstatirati, da je pretežna večina delavcev. Nehote se moramo vprašati, ali ni nobene zavednosti več? Kdaj se bodo delavci-sportniki odprle oči, da bode izpregledal, da je njegova dolžnost biti organiziran v delavski sportni organizaciji, ne pa v meščanski! Res žalostno dejstvo, da je bila v nedeljo delavska SK „Svoboda“ tepena 14:0 od če tudi samo po naslovu akademski SK „Primorje“. Večina igralcev namreč je delavcev. Delavci morajo proč iz meščanskih klubov, drugače so izdajalci nad delavstvom in njega borbi za zmago nad kapitalizmom. Ko bomo imeli v delavskih klubih vse delavske športnike združene, v meščanskih klubih pa faktično samo to, kar nima z delavskim pokretom nič skupnega, tedaj, sodrugi, mislim in sem tudi trdno prepričan, da bode rezultat precej drugačen. Sport bo v rokah delavca (na primer Finska, Nemčija, Češka itd.) in meščanski klubi bodo tisti, kateri bodo podlegli našim delavskim. Sodrugi! Naša sveta dolžnost je, da tudi v športu porazimo meščanstvo. Vse to se pa z lahkoto zgodi in ni nič drugega potreba, kot v spomin si poklicati geslo: „Proletarci združite se in zmaga bo naša!“

Vam pa, sodrugi, ki ste se 27. septembra 1925 bojevali na zelenem polju za našo idejo, kličem le tako naprej in uspehi ne bodo izostali. Zavedajte se, da so bili vsi mladi klubi vedno potolčeni od starejših bolj rutiniranih klubov. Naj vas ne boli dejstvo, da so vas delavci za meščanstvo porazili. Vaša dolžnost je, da jim pred očite izdajstvo, ki ga oni vrše nad delavstvom. Sodrugi! Le tako naprej po začetni poti in zmaga bo naša. KS.

Mednarodni pregled.

Krvavi Cankov.

Komisijam iz Čehoslovaške, Avstrije in Švice, ki so hotele potovati v Bolgarijo in tam pomagati ženam in otrokom pomorjenih delavcev in kmetov, Pašičev prijatelj in zaveznik Cankov ni dopustil prestopiti bolgarsko mejo. Naj poginejo, naj izkrevajo, če jih ne moremo pobesiti in postreliti, tako moramo razlagati to zapoved. Balkanski biro Rdeče Pomoči je poslal proglas proletariatu in vsem humanim institucijam, da protestirajo proti Cankovem postopanju.

Angleški kapitalisti pozdravljajo sklepe kongresa Labour Party.

„Prager Presse“ poroča, da je voditelj angleške liberalne stranke Sir John Simon izjavil, da zasluži Macdonaldova stranka toplo priznanje s strani vseh dobrih državljanov (aller guten Bürger), ker je v Liverpoolu (kjer je imela kongres) izključila komuniste. Ne samo za delavsko stranko, temveč za celo deželo je najvažnejšega pomena, da se je pokazalo, da so vse tri stranke (konservativna, liberalna in delavska) trdno odločene doseči svoje cilje na strogo parlamentarni poti.

Jugoslovanski kapitalisti so dali GRS na razpolago svoje časopise za agitacijo za kongres „ujedinjenja“, angleški hvalijo Macdonaldovo stranko itd., vse to so sami dokazi za naše trditve, da socialdemokratski voditelji, za kar govori tudi pisanje „trilista“ in „Volkstimme“ v Sloveniji, nočejo ujedinjenja z razredno-zavednimi delavci zato, ker bi potem morali prekiniti svoje zveze z buržuazijo. Delavci, zasledujte in kontrolirajte početje svojih voditeljev, sodite jih po dejanjih in ne samo po besedah.

Nov val reakcije v Italiji.

Nov val fašistovske reakcije se zopet razliva te dni nad delavskim gibanjem Italije, predvsem nad komunistično stranko. V Firenci je prišlo do novih divjaških in krvavih izgrediv fašistov proti delavcem. Dva socialistična poslanca sta ubita. Vlada je izdala dekret, da se priznava v bodoče samo fašistovske strokovne organizacije, da se podjetniki samo s temi pogajajo in da le s temi sklepajo kolektivne pogodbe. Razredno-bojevne strokovne organizacije sicer lahko še nadalje obstojajo, ali vlada in podjetniki se z njimi ne pogajajo.

Odkod ta poostreite fašistovske reakcije?

Parlamentarni blok takozvane avantinske opozicije razpada; njegova politična akcija ni dosegla nobenega uspeha, ker se je izogibala resnemu in odločnemu boju proti fašizmu. Na drugi strani pa se istočasno vedno bolj uveljavlja komunistična stranka, ki se bori proti fašizmu in razkrinkava napačno politiko meščanske protifašistovske avantinske opozicije. Zato hočejo fašisti uničiti komuniste in jim vzeti vsako akcijsko možnost.

Gospodarski položaj delavstva je vedno slabši. Zato — udarec proti delavskim strokovnim organizacijam.

Razen tega se poostrejuje nasprotstva v sami fašistovski stranki. Najmočnejše nasprotstvo je med čisto fašistovsko strujo in med strujo vseh onih nacionalistov, ki so prestopili k fašizmu šele po zmagovitem Mussolinijevem pohodu na Rim. Ta druga struja se bori za premoč. Ta struja pod vodstvom notranjega ministra Federzonija hoče dokazati, da se zna proti revolucionarnim elementom še uspešneje boriti kot pa ekstremno fašistovsko krilo. Federzonij vodi sedanjega protikomunistično in protistrokovno akcijo. Do sedaj je dal aretirati okrog 2000 komunistov. Centrala komunistične stranke je izdala svojim članom parolo: „Upreti se reakciji, ne da bi izgubili zvezo z množicami. Nasprotno, to zvezo še bolj utrditi!“ Če bo znala stranka to parolo izvesti, bo načelovala delavskemu odporu proti fašizmu.

Varnostni pakt in nemške stranke.

Konferenca v Locarno sklepa o znanem garancijskem paktu med Francijo in Nemčijo. Vsi naši bralci vedo, da je ta pakt naperjen predvsem proti sovjetski uniji. Kako stališče zavzemajo napram njemu nemške stranke? Odkar je ententa zlo-mila nemški odpor v Porurju in uveljavila Dawesov načrt, se je nemška veleburžuazija orientirala v smeri imperialističnega zapada. Nemška buržuazija je odvisna od ameriških kreditov. Ameriška podpora vzdržuje nemško valuto in nemške banke.

Nemška težka industrija se veže s francosko in rensko-vestfalska rudarsko-železna industrija se sporazumeva z angleško.

Gospodarska oblika nemške zavisnosti od entente je Dawesov načrt, politična oblika te zavisnosti pa naj bi bil varnostni pakt, ki se sedaj sklepa v švicarskem mestecu Lucarno. One nemške stranke, ki zastopajo cvet nemške buržuazije, so za Dawesov načrt in varnostni pakt, to so: nemška ljudska stranka pod vodstvom zunan-jega ministra Stresemanna, nemška nacionalna in velik del klerikalne stranke (centrum). Tako so za varnostni pakt tri najmočnejše nemške stranke. Skrajni nemški nacionalisti-fašisti, t. j. malomeščani, so proti paktu.

Končno se navdušujejo za „zvezo narodov“ in za varnostni pakt — socialdemokrati, ki plovejo z vsemi štirimi na desno. To seveda vzbuja nezadovoljnost med delavci. V takem položaju ima nemška komunistična stranka najboljše izgleda, da s svojo odločno opozicijo proti varnostnemu paktu zopet poveča svoj vpliv med delavstvom.

Norveška zveza strokovnih organizacij za enotno svetovno strokovno internacionalo.

Kongres strokovnih organizacij na Norveškem je k vprašanju ujedinjenja strokovnih organizacij sprejel sledečo resolucijo:

1. Današnja situacija delavskega razreda celega sveta kategorično zahteva, da se združijo delavci vseh dežel na podlagi razrednega boja v eno samo internacionalo. Kongres z zadovoljstvom pozdravlja tendence, katerih cilj je ustvarjanje mednarodne strokovne enotnosti in ki se manifestira v osnovanju angleško-ruskega odbora. Kongres se brez rezerve priključuje tem težnjam in želi aktivno pomagati delu angleško-ruskega odbora.

2. Splošna kontederacija dela Norveške stopa v organsko zvezo z angleško-ruskim odborom za ujedinjenje. V slučaju sklicanja konference ali kongresa ujedinjenja morajo norveške federacije sodelovati in biti zastopane in morajo delati za ujedinjenje strokovnih organizacij celega sveta v enotno strokovno internacionalo.

Izdajatelj za konzorcij Kusold Alojzij, Ljubljana
Urednik: Albert Hlebec, novinar, Ljubljana.
Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.

17

Sreča Vas išče!

Efektiva loterija Narodno kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. Srečka stane samo 5 Din.

Kupujte in naročite srečke takoj skupno pri Narodno kulturnem društvu Mala Nedelja. Pošljite znamke v pismu!

Pekovski vajenec

se sprejme. Stanovanje in hrana v hiši. Naslov pove uprava lista.

KARL MARX:

Mezdno delo in kapital

v prevodu in s predgovorom s. C. Stukelj. To delo mora imeti doma vsak proletarec. Nabavi si jo lahko, ker stane lično vezana samo 5 Din. Razprodajalci in organizacije imajo 25% popusta. Po pošti stane 1 Din več. Brošura je izšla v za-logi „Delavsko-kmečke Maticе“, naroča se jo pa lahko pri upravi našega lista.

